

Владко Мурдаров

Институт за български език „Проф. Л. Андрейчин“

Българска академия на науките

София, България

Езикова култура

ЗА МЯСТОТО НА УДАРЕНИЕТО ПРИ НЯКОИ ЧУЖДИ ДУМИ

Според правилата, действащи в нормите на българския книжовен език, чуждата дума **видео** бива отнесена към средния род и когато от нея трябва да се образува форма за множествено число, необходимо е да се използва окончание, което се употребява при съществителни от среден род в български. Обикновено при изговора на чуждите думи се търсят аналогии с други заемки, които вече са се наложили в езика ни. Освен заемката **видео** в български с подобен формален завършек са и други заети думи от среден род, например **адажио, дуо, кабрио, капричио, родео, студио, трио, фолио**. Съществуват и други съществителни, завършващи на гласна +о, като **ажно, дао, какао, камбио, макао, олио, стерео**, които обаче не могат да ни помогнат, тъй като не образуват изобщо форми за множествено число. Причината може да се търси преди всичко във факта, че бележат най-общо явления, за които множествеността не е присъща.

При повечето от посочените думи **адажио, дуо, кабрио, капричио, родео, студио, трио, фолио** форма за множествено число не се образува често, като в речниците ни дори при някои е отбелязано, че те не образуват множествено число, или съответната форма не е посочена. Все пак всичките изброени съществителни използват като окончание за множествено число **-а** – **адажиа, дуа, кабриа, капричиа, родеа, студиа, триа, фолиа**. Поради това при съществителното **видео** по аналогия също е избрано окончанието **-а** – **видео – видеа**. За това допринася и фактът, че това окончание е значително по-разпространено в езика ни в сравнение с окончанието **и**, което също се среща при съществителните от среден род.

Общото за повечето от посочените думи е, че във формата за множествено число ударението запазва мястото си като във формата за единствено число – **адàжиа, кàбриа, капрìчиа, рòдеа, фòлиа**. Към тях трябва да се присъедини и думата **видео** – **вìдеа**, независимо че напоследък все по-често неправилно ударението при него се мести върху последната сричка – **видеà**.

Действително при формите **дуà** и **триà** ударението пада на последната сричка вероятно и поради стремежа да се избегне омонимия с други думи в езика ни. Това не ни дава основание обаче да преместваме ударението и при **вìдеа**.

Към разглежданата група имена трябва да бъде добавено и съществителното **радио**, което в последните години също се използва в множествено

число, като също избира окончанието **-а** – **ра̀диа**. Твърде често и при тази форма се допуска грешка при изговора, защото в нея ударението не бива да променя мястото си в сравнение с формата за единствено число – **ра̀диа**, а не *ра̀диà*. Същото важи и за други от изброените имена, при които по-рядко, но също има колебания при изговор – **а̀да̀жиа**, **ст̀удиа**, **ф̀о̀лиа**. Изговорът им с ударение на последната сричка – *а̀да̀жиà*, *ст̀удиà*, *ф̀о̀лиà*, също трябва да се разглежда като погрешен.

✉ Владко Мурдаров
balgarskiezik@mail.bg

Публикувано: 15 юли 2016